

## İNGİLİZ EĞİTİM SİSTEMİNDE OKULLARDA BİLGİSAYARLARIN YERİ

Yrd.Doç.Dr. Levent DENİZ\*

### GİRİŞ

İngiliz eğitim sistemi içinde bilgisayarların okullardaki yerine yönelik olarak kaleme alınan bu makalede, İngiliz Millî Eğitim Programı (National Curriculum) kısaca tanıtarak bilgisayarların bu program içindeki ve okullardaki yeri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bilgisayar teknolojilerinin okullardaki yeri **ilkokullar, ortaokullar ve özel eğitim okulları açısından ele alınmıştır.**

### Millî Eğitim Programına Genel Bir Bâkış

İngiltere'de yürürlüğe giren 1988 Eğitim Reformu (HMSO, 1989) İngiliz eğitim sisteminde ve okullarda köklü değişikliklere sebep olmuştur. Getirilen yeni düzenlemeler ve anlayış eğitimin niteliği ve yapısı hakkındaki bilimsel araştırmaları ve tartışmaları daha da alevlendirmiştir. 1988 Eğitim Reformu (Education Act'ndan önce, İngiltere ve Galler'deki ilk ve orta dereceli okulların programlarının düzenlenmesinden okul müdürleri ve öğretmenleri sorumluydu. İlkokullarda genellikle sınıf öğretmenleri hangi konulan öğreteceklerine, öğretme öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde hangi yöntem ve teknikleri kullanabileceklerine karar verirlerdi. İlkokul öğretmenleri bu kararları alırken ayrıca müdüre ve diğer meslektaşlarına da danışmaktaydılar. Bu durum orta dereceli okullarda da oldukça benzer bir yapıya sahipti. Orta dereceli kurumlarda da müdür diğer meslektaşlarına danışarak öğretilen konuların çeşitlerini ve sürelerini belirlerdi. Coulby (1991)'nin ifade ettiği gibi "geçmişte öğretilmiş olanlar gelecekte öğretilenlerin tespit edilmesinde oldukça belirleyici birer unsurdu".

Görüldüğü gibi okullar eğitim öğretim programlarının düzenlenmesinde tamamen söz sahibiydiler. Bu yaklaşım ya da serbestlik ise İngiliz eğitim sisteminde standartların belirlenmesi ve sağlanması açısından, şüphesiz ki, zorluklar oluşturmuyordu.

Eğitimde oldukça köklü değişiklikler getiren 1988 Eğitim Reformu, bir "Millî Eğitim Programı" (National Curriculum) 'na sahip olmanın önemini başarıda görülen düşüklüğü eleştirerek aşağıda yer alan ifadelerle ortaya koymuştur (NAHT, 1989):

---

\* M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

"Bazı okullardaki iyi edime (performans) rağmen, çok fazla sayıda öğrenci diğer Avrupa ülkelerindeki çocuklarla karşılaştırıldıklarında halen yapabileceklerinden ve yapmaları gerekenden daha az başarılıdır. Bu genel tablo başarıya yönelik olan düşük başarı standartlarının ortaya çıkarmaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerinin başarı sınırlarına yönelik beklentileri de genellikle düşüktür. Günümüzün okul programı genellikle dar ve dengesiz olabilmektedir, örneğin, çok fazla sayıda erkek öğrenci 16 yaşına gelmeden önce "modern diller" dersini bırakmaktadır. Aynı şekilde bu gerçek, kızlar açısından da "fen bilgisi" derslerinde ortaya çıkmaktadır. Bir Millî Eğitim Programına dayanılarak yapılacak eğitim tüm öğrencilerin geniş, dengeli ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim almalarını garanti altına alacak ve tüm öğrencileri belirgin bir ahlaki çerçeve içine yerleştirecektir. Böyle bir program öğrencileri yetişkinliğe ve iş hayatına yönelik sorumlulukları almaya daha iyi hazırlayacaktır..."

Eğitim Reformunun 29 Temmuz 1988'de yürürlüğe girmesiyle eğitim kurumlarının sahip olduğu yetkiler Eğitim ve Bilim Dairesi'ne (Department of Education and Science) geçmiştir. Eğitim Reformu'nun (1988) bir sonucu olarak İngiltere ve Galler'deki tüm devlet okulları (maintained schools) bu programı uygulamakla yükümlü hale gelmişlerdir.

Millî Eğitim Programı yaş gruplarına göre bölümlenmiş dört basamağı içermektedir ve bu basamaklarda okunacak on dersin adım ve bu derslerin içeriklerine ve yöntemlerine ilişkin yaklaşımları ve başarıdaki standartları belirleyen unsurları içermektedir. Millî Eğitim Programı'nda yer alan on dersten üç tanesi çekirdek temel dersler (core foundation subject) ve diğerleri de temel dersler (foundation subjects) olarak isimlendirilerek ayrılmışlardır. Çekirdek temel dersler İngilizce, Matematik ve Fen derslerini diğerleri ise Sanat, Coğrafya, Tarih, Modern Diller, Müzik, Beden Eğitimi ve Teknoloji derslerini içermektedir.

### **Bilgisayar Eğitiminin Millî Eğitim Programı İçerisindeki Yeri**

İngiltere'de okullarda bilgisayara dayalı etkinliklerden söz edilirken, Bilgi Teknolojisi anlamına gelen "Information Technology" (IT) terimi genellikle tercih edilmekte ve kullanılmaktadır. Bilgisayar eğitimi 1988 Millî Eğitim Programı içerisinde ayrı bir ders olarak gözükmemekteydi. Başlangıçta, 1988 Millî Eğitim Programı bilgisayar eğitimini (Bilgi Teknolojisi), teknoloji dersinin bir bölümü olarak ele almıştır. Ayrıca aynı program kapsamında bilgisayara yönelik beceriler, programdaki tüm derslerin geliştirmesi gereken beceriler olarak yerini almıştır. İngiltere'de tüm basamaklar için zorunluluk arz eden bilgisayar kullanımının, farklı derslerde kullanılmasının planlanması yükümlülüğü okullara bırakılmıştır.

Millî Eğitim Programının 1990 düzenlemesinde, Bilgisayara Yönelik Yeterlilikler (IT Capability) beş ana başlık altında ele alınmış ve bilgi sunumu

(communicating information) bilgi işleme (handling information), modelleme (modeling), ölçme ve kontrol (measurement & control) ve uygulamaların ve etkilerin değerlendirilmesi (evaluating applications & effects) olarak ifadelendirilmişlerdir (NCC, 1990). Ayrıca bu başlıklar altında yer alan yeterliliklerin içerikleri ve önemi de ayrıntılı olarak tanımlanmıştır (NCC, 1990; NCC, 1991).

Millî Eğitim Programının Bilgisayar Eğitimi ile ilgili gözden geçirilmiş düzenlemesinde (DFE, 1995a) Bilgisayara Yönelik Yeterlilikler "bilgi teknolojisi araçlarını ve bilgi kaynaklarını, analiz yapabilmek, bilgi işlemek, bilgi sunmak, dış ortamlarda oluşan olayları modellemek, ölçmek ve kontrol etmek amacıyla kullanabilme yeterliliği" olarak ifadesini bulmuştur ve aşağıda yer aldığı gibi de açıklanmıştır.

"a- bilgi kaynaklarını ve bilgi teknolojisi araçlarını problem çözme amacıyla kullanma,

b- bilgi teknolojisi araçlarını ve bilgi kaynaklarını, bilgisayar sistemleri ve yazılım paketleri gibi, öğrenmeyi desteklemek amacıyla çeşitli içeriklerde kullanma,

c- bilgi teknolojisinin çalışma hayatındaki ve toplumdaki gereğini anlama".

Yapılan bu son düzenlemeyle bilgisayar eğitimi ayrı bir ders olarak da program içindeki yerini almıştır. Bununla birlikte ayrı bir ders olarak programda yer alması bilgisayarların diğer ders alanlarında ve farklı içeriklerde kullanılması gereğini ortadan kaldırmamıştır. İster ayrı bir ders olarak okutulsun isterse tüm eğitim programının bir parçası olarak yer alsın okullar öğrencilerinin bilgi teknolojisi araçları ve yazılımları ile uygulamalar yapmalarını sağlamak ve onlara farklı yaşantılar kazandırmakla yükümlü tutulmuşlardır.

#### **Okullarda Bilgisayar Kullanımı**

Bilgisayarların eğitim programının önemli bir parçası olması ve bilgisayar dersinin okullarda yer alması sonucu, okullar bilgisayarlarla donatılmıştır. Donanım ve yazılım olarak sağlanan bu destek ile birlikte daha fazla sayıda öğrenci ve eğitim işgöreni bu sürecin içinde yer almaya başlamışlardır. Bilgisayarların okullarda etkili ve yaygın olarak kullanılmasına yönelik olarak tüm çabalar yoğunlaşmış, konu bilimsel araştırmalarla sürekli takip edilmeye ve hükümetin, akademisyenlerin ve kamuoyunun ilgi odağında sürekli olarak kalmaya başlamıştır.

Bilgisayarların okullardaki kullanımına yönelik olarak yapılan araştırmaların en kapsamlılarından birinde ülke genelinde bir tarama araştırması yapılmış ve ulaşılan sonuçlar raporlaştırılmıştır (DFE, 1995b). Araştırma kapsamında 702 ilkökul, 371 ortaokul ve 299 özel eğitim okulu yer almıştır. Tarama sonunda ulaşılan veriler daha fazla ve detaylı olmakla birlikte bu makale kapsamına bazı boyutları alınmıştır. Bu makale kapsamında genel olarak, bilgisayar başına düşen ortalama öğrenci sayısı, okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısı ve okullara bu konu ile ilgili olarak devlet tarafından yapılan ortalama parasal harcama verilmiştir.

Tablo 1: Bilgisayarların ilkokullardaki yerine yönelik bazı veriler

Bilgisayar Kullanımına Yönelik Çeşitli Değişkenler	1984-85	1991-92	1993-94
Bilgisayar başına düşen ortalama öğrenci sayısı	107	25	18
Okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısı	1.7	7.0	9.9
Okul başına yapılan ortalama harcama (yönetim amaçlı bilgisayar kullanımları da dahil)	300 £	2,600 £	2,650 £

Araştırmanın sonuçlarına dayanılarak bir bilgisayar başına düşen ortalama öğrenci sayısında ve okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısında ve bilgisayarların yönetim ve eğitim amaçlı kullanımlarına yönelik yapılan ortalama parasal harcamalarda on senelik süreç içinde artış sağlandığı görülmektedir. Bilgisayar teknolojileri ile ilgili araç ve gereçlere ülke genelindeki ilkokullarda 1993-94 öğretim yılında tahmini olarak 105.6 milyon İngiliz sterlini harcama yapılmıştır. Bununla birlikte aynı raporda bu artışa karşın ilkokullarda kullanılmakta olan bilgisayarların hemen hemen yarısının beş yaşında olduğu da vurgulanmaktadır.

Okullar, 1993-94 akademik yılı içinde ilkokul öğrencilerinin hemen hemen tümünün bilgisayar kullanarak yaşantı sahibi olacaklarını tahmin etmektedirler, öğretim işgörenlerinin %56'sı bilgisayarları ortalama olarak en az haftada iki kez kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu arada yapılan tespitlere göre ilkokullarda en sık kelime işlem ve bunu takiben alıştırmaya ve bulmaca (puzzle) yazılımları kullanılmaktadır.

Aynı tarama araştırmasının ortaokullarla ilgili kısmında da aynı değişkenler üzerinde durularak varılan sonuçlar ortaya konmuştur.

Tablo 2: Bilgisayarların ortaokullardaki yerine yönelik bazı veriler

Bilgisayar Kullanımına Yönelik Çeşitli Değişkenler	1984-85	1991-92	1993-94
Bilgisayar başına düşen ortalama öğrenci sayısı	60	13	10
Okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısı	13	58	85
Okul başına yapılan ortalama harcama (yönetim amaçlı bilgisayar kullanımları da dahil)	2,250 £	15,450 £	23,950 £

Tarama çalışmasının ortaokullara yönelik kısmından elde edilen sonuçlara göre de bir bilgisayar başına düşen ortalama öğrenci sayısında ve okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısında ve bilgisayarların yönetim ve eğitim amaçlı kullanımlarına yönelik yapılan ortalama parasal harcamalarda on senelik süreç içinde artış sağlandığı görülmektedir. 1993-94 öğretim yılında ortaokullara yapılan okul başına 23,950 İngiliz sterlinlik harcamadan öğrenci başına düşen 29 İngiliz Sterlini'dir. Bilgisayar teknolojileri ile ilgili araç ve gereçlere ülke genelindeki ortaokullarda tahmini olarak 86.9 milyon İngiliz sterlini harcama yapılmıştır. Bu olumlu artışa rağmen aynı raporda, ortaokullarda kullanılmakta olan bilgisayarların 1/3'ünün beş yaşının üzerinde olduğu vurgulanmaktadır.

Okullar, 1993-94 akademik yılı içinde ortaokul öğrencilerinin %94'ünün bilgisayar kullanarak yaşantı sahibi olacaklarını tahmin etmektedirler. Bu arada yapılan tespitlere göre ortaokullarda en sık kelime işlem ve bunu takiben bilgi işleme yazılımları kullanılmaktadır.

Özel eğitim okullarında bilgisayarların ve bilgisayar kullanımının niteliğine ve niceliğine yönelik olarak da bilgiler toplanmıştır. Toplanan bu bilgiler sadece 1993-94 öğretim yılını içermektedir.

Tablo 3: Bilgisayarların özel eğitim okullarındaki yerine yönelik bazı veriler

Bilgisayar Kullanımına Yönelik Çeşitli Değişkenler	1993-94
Bilgisayar başına düşen ortalama öğrenci sayısı	5
Okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısı	15
Okul başına yapılan ortalama harcama (yönetim amaçlı bilgisayar kullanımları da dahil)	3,950 £

Tarama çalışmasının özel eğitim kurumlarıyla ilgili kısmında, özel eğitim okullarında bilgisayar başına düşen öğrenci sayısının 5 olduğu görülmektedir. Bununla birlikte özel eğitim okullarının %5'inde bir bilgisayar başına 10 öğrenciden fazlasının düştüğü de vurgulanmıştır. Okul başına düşen ortalama bilgisayar sayısının 15 olduğu saptanmakla birlikte diğer öğretim kademelerinde olduğu gibi, özel eğitim okullarında da kullanılmakta olan bilgisayarların yarıya yakın oranının beş yaşın üstünde olduğu saptanmıştır, özel eğitim okullarında bilgisayarla ilgili araç gerece yapılan yatırım okul başına 3,950 İngiliz sterlini olup bu miktarın 2,900 İngiliz sterlini yönetim amaçlı kullanım dışında yer alan eğitim öğretim yatırımı olarak yapılmıştır. Bir başka açıdan yaklaşıldığında özel eğitim okullarında yönetim amaçlı kullanım dahil öğrenci başına 54 İngiliz sterlini; sadece eğitim öğretim amaçlı kullanım için ise 40 İngiliz sterlini gibi bir pay düşmüştür.

özel eğitim okullarında öğretmenlerin bilgisayarları ortalama olarak en az haftada iki kez kullandıkları ve bu kullanımlarında en sık olarak kelime işlem, alıştırma ve bulmaca yazılımları (puzzle)'na yer verdikleri saptanmıştır.

### **Sonuç**

Makalede yer alan bilgilerden de rahatlıkla anlaşılabilceği gibi İngiltere'de bilgisayarların eğitim sistemi içinde gerek eğitim amaçlı gerekse yönetim amaçlı kullanımlarına yönelik olarak tam anlamıyla bir seferberlik başlatıldığı görölmektedir. Devlet politikası olarak tüm kademelerdeki öğrencilerin bilgisayar okuryazarı olarak yetiştirilmelerine yönelik çabalar gerek eğitim programlarında yer alarak gerekse maddi destek sağlanarak gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu arada bilimsel araştırmalar yoluyla konu derinlemesine irdelemekte, bilgisayarların eğitim öğretim süreçlerinde yer almasına yönelik bilimsel bulgular akademik çevrelerde hararetle tartışılarak devlet ve hükümet politikalarının belirlenmesinde rol gösterici olmaktadır. Bu süreç içinde, teknolojideki gelişmelerin hızlı olması sebebiyle bilgisayarlar kısa zamanda eskiseler bile, okullar bilgisayar teknolojisinin son ürünleriyle donatılmakta ve bilgisayar kullanımı okul ortamında öğretim öğrenme süreçlerinde gerekli yerini sağlamlaştırmaktadır.

## KAYNAKLAR

- Coulby. David. "The National Curriculum", s. 54-71. **The Education Reform Act: Competition and Control**, David Coulby ve Leslie Bash (eds), Cassel Education Limited, London, 1991.
- DFE (Department for Education). **Information Technology in the National Curriculum**. Department for Education, London, 1995a.
- DFE. "Survey of Information Technology in Schools", **Statistical Bulletin**. No:3/95 February, 1995b.
- HMSO (Her Majesty's Stationary Office). **Education Reform Act 1988**. London, 1989.
- NAHT (National Education of Head Teachers). **Guide to the Education Reform Act 1988**. The National Association of Head Teachers & Longman, London, 1989.
- NCC (National Education Council). **Technology: Non-statutory Guidance Information Technology Capability**. National Curriculum Council, UK, 1990.
- NCC. **Information Technology in the National Curriculum**. National Curriculum Council, UK, 1991.